



**V**uonna 2020 tutkimme Itä-Helsingin neljän taimenpuron Longinojan, Viikinojan, Mustapuron ja Mellunkylänpuron vesija rantakasvistoa. Siinä yhteydessä havaitsimme 25.8. isovesikrassina, *Nasturtium officinale*, pitämämme kasvin Viikinojan latvahaarassa Mellunkylän kaupunginosan länsilaidan Kivikon osa-alueella. Ensimmäinen kyläkin vähän emmimme kasvin määrittystä, sillä olimme aiemmin tottuneet näkemään isovesikrassia paljon Kanariansaarilla, mutta pääasiassa toisenlaisessa asussa joko kukkivina massoina parilehdykkäi-

sine lehtineen tai hienonnettuna herkullisessa keitossa (esp. *crema de berros*; itse kasvi esp. *berro*).

Toisaalta mieleen tuli nykyään kaikissa noissa taimenpuroissa paikoin jopa runsaana kasvavan ojatädykkeen, *Veronica beccabunga*, mahdollinen poikkeama, mutta tuon lajin lehdet ovat ristikkäin vastakkaiset ja tummemmat sekä tosiaan useimmiten suhteellisesti kapeammat (pitkänpyöreät – soikeanpuikeat). Määrittys isovesikrassiksi varmentui tutustumalla viljeltyjen nuorten versojen kuviin, omien Kanarian kuviemme aiemmin ylen-

▲ Tässä artikkelissa Helsingin Kivikon paikannimet muistuttavat kyseisellä alueella vuosina 1937–1993 toimineesta laajasta Malmin ampumaradasta, jonka komeasta 1990-luvulla tulipalossa tuhoutuneesta hirsipaviljongista käytettiin nimeä *Paukkula*.

katsomaamme nuorten versojen ulkonäköön ja huomaamalla Kivikon kasveissa yksittäisiä liuskaparillisia lehtiä. Oppia ikä kaikki!

Kivikon isovesikrassin kasvusija oli Paukkulanpuistossa Pilkkapolun päästä Viikinojaan laskeva iso puro (*Paukkulanaja*). Lajia oli siellä puusiltojen yläpuolella (668216:339257)





**ARTO KURTTO ja  
LEENA HELYNRANTA**

3.9.1990 Jan Alanco / Helsingin kaupungin museo

keskellä virtaa yksi yksilö sekä ylempänä Pilkkapolun päässä putkensuun tuntumassa (668203:339266) keskellä virtaa soralla ja sillanpielen sivuputken suun ja rantarinnekiveyksen välisessä raossa, yksi yksilö kummassakin kohdassa.

Pilkkapolun päähän tulee runsaasti hyvin kirkasta vettä niin suuresta putkesta, että sen suu on suljettu terästan- koristikolla sisäänpääsyn estämiseksi. Lisäksi ylimmän sillan yläpielessä valuu pienestä putkesta hiljaksen niin ikään kirkasta vettä. Putket syöttävät puroon runsaasti hulevettä, sillä iso putki on laajan sadevesiviemäristön kokoojaputki, ja nähtävästi jonkin verran pohjavettä. Vettä tulee usein niin paljon, että virta voi olla oikeinkin vuolas.

Valuma-alueella on enää vain nimeksi kunnan avouomia, joten vesikrassin on täyty- nyt tulla versoinaan sadevesi- kaivojen kautta, jos siis on tul- lut putkensuun yläpuolelta,

kuten todennäköistä on. Valu- ma-alueella ei ole viljelypals- toja tms., joten alkuperä lienee rivitalopiha, parvekelaatikko tahi "kaupunkiviljelyn" säk- ki- tai kehikkoviljelmä. Uskot- tavaa ei myöskään ole, että ve- sikrassi kuuluisi niihin moniin eksoottisiin kasveihin, joita Itä- Helsingin puroihin on viime vuosikymmeninä turhankin paljon istutettu.

Vesikrassiyksilöitä oli Kivi- kossa vuonna 2020 siis kaikki- aan kolme. Saatuaamme loka- kuussa 2024 kuulla Lutukkaan tarjotusta käsikirjoituksesta Turun seudun löydöistä (Issa- kainen & Vauras 2024), päätimme käydä tarkastamassa Kivikon vesikrassin tilanteen ja julkais- ta sen tässä kirjoituksessa. Nyt emme nähneet kyseisillä pai-

▼ **Paukkulanojan yläpään kes-  
kustan sorapohjaan juurtuneessa  
isovesikrassissa näkyy runsaasti  
valkoisia jälkijuuria ja yksi tyves-  
tään parilehdykkäinen lehtilapa,  
muut lavat ovat ehyitä.**



25.8.2020 © Leena Helynranta



koilla kasvia lainkaan. *Paukkulanoja* laskee Viikinojan pääuomaan, joka puolestaan laskee Latokartanon peltojen läpi Vanhankaupunginlahden Purolahteen. Emme ihmettelisi, jos vesikrassi vielä löydettäisiin Viikinojasta, jonka ”luonnonmukaiseen vesiaiheeseen” kasvutavaltaan samankaltainen vesiminttu, *Mentha aquatica*, on istutusperäisenä jo vanhasta kotiutunut.

Kivikossa sijainneen entisen Malmin ampumaradan paikalla on nykyään asuinalue ja puisto, joiden tieltä jouduttiin poistamaan 125 000 kuutiota maata sisällään noin 130 tonnia hauleista peräisin olutta lyijyä. *Paukkulanoja* on siinä mielessä epävirallinen nimi, että sitä ei ole kartoissa. Nimensä Pilkkapolku ”pilkka” tarkoittaa ampumisen kohdetta, maalipistettä.

Issakainen, J. & Vauras, J. 2024: Havaintoja isovesikrassista Turun seudulla. *Lutukka* 40(2): 169–181.

**Nasturtium officinale as a casual cultivation escape in Helsinki, S Finland**

Arto Kurto & Leena Helynranta, Luonnontieteellinen keskusmuseo, kasvi- ja sienitieteen yksikkö, 00014 Helsingin yliopisto.  
[etunimi.sukunnimi@helsinki.fi](mailto:etunimi.sukunnimi@helsinki.fi)

▼ Kanariansaarilla isovesikrassi on yleinen rotkolaaksojen (barranco) pohjapurojen ja erilaisten kanaalien kasvi. Kukkivien versojen lehdet ovat enimmäkseen parilehdykkäisiä. Kuvan isommat lehdet kuuluvat usein vesikrassin seurassa kasvalle koiransellerille, *Helosciadium nodiflorum*.